

Lili Potpara

Odvzem krvi

Čakalnica je bila mrakobna, šibka žarnica je osvetljevala zdolgočasene obraze. Zrak je bil težek in gost, nobenega okna, le labirint slabo osvetljenih hodnikov, prezidav, nihajnih vrat. Tolikokrat je bila že tam, poznala je vonjave, ki so se vlekle ob zidovih, poznala je škripanje vrat laboratorijev, ki se nikoli do konca ne zaprejo, da skozi reže uhaja vonj po razkužilih, urinu, krvi in strahu. Poznala je občutek lesenih klopi v čakalnici pod prsti, tisti gladki otip zguljenega lesa, na katerem je pustilo sledove na tisoče rok in od živčnosti in utrujenosti prepotenih oblačil. Poznala je počasno premikanje kazalca na veliki uri na zidu, vsakič, ko se s težavo prevesi za minuto naprej, tiho reče klok.

In vendar se ji je tistega jutra klinika zazdela drugačna; prvič je bila tam s sinom, zaradi njegove bolezni, ne svoje. Vstopila sta skozi dežurno ambulanto, otroško, staro in z dotrajanim pohištvo, z mucami na steni. Pokazala mu je tiste muce, "Glej, kako so lepe, poglej muce, ljubček!", njemu pa je pogled uhajal na aparature, ovite v plastično folijo, na mizo, pregrnjeno s papirnato brisačo, in računalnik na majhni pisalni mizi. Bil je miren, velike oči je imel na stežaj odprte, usta stisnjena v droben srček. Vedno je bil takšen, kadar ga je bilo strah, stiskal se je k njej in ji lezel v naročje, nato pa se ji po nogah dričal spet dol, in spet in spet. Objemala ga je in si ga vedno znova posajala na kolena, dokler je niso zbolele roke in ga je posedla na prazen stol poleg sebe.

"Samo še trenutek, gospa, zdravnica bo takoj prišla. Zmerite malemu temperaturo pod pazduho," je rekla sestra, ki je za hip pokukala v veliko sprejemno ambulanto in takoj spet izginila za vrati, ki so vodila nekam v osrčje klinike. Hecno se ji je zdelo, da ji povsod pravijo gospa, nehote je ošvrknila svoj odsev v mlečnosteklenem oknu, počutila se je kot dekle, mlado, z razmršenimi lasmi, zdelo se ji je, da je komaj predvčerajšnjim prihajala sem in so jo tikali, "Sleci se in se pripravi za pregled," so ji govorile sestre, "Jutri pridi po izvide," so ji govorile laborantke. Zdaj pa je kar naenkrat gospa, s fantičem, ki ima otečene bezgavke in ga vodi od klinike do klinike, da je že utrujena od bolniških vonjev in zvokov, malemu pa je všeč, ker mu ni treba v vrtec in lahko gnezdi v njenem naročju, jo objema in po pregledih hodi z njo na zajtrke v gostilne ali parke okrog bolnišnic. Veliko se pogovarjata, pripoveduje mu pravljice, medtem ko čakata, ne le zvečer, pred spanjem, všeč mu je, da jo ima samo zase.

Zdravnica pride in je prijazna, potrpežljivo posluša njeno zgodbo, ki je vedno enaka, a vendar z vsakim dnem nekoliko daljša, ko se daljša seznam specialistov, ki sta jih že obiskala. Mali sedi negibno poleg nje, posluša pripoved, ki jo tudi sam že pozna in jo razume le napol. Njegova ročica se neopazno zrine v njeno dlan, medtem ko govori.

"Mhm," reče zdravnica, ko prebere vse izvide, ki jih Teja nosi od ene klinike do druge, ovojnica, v katero jih spravlja, je že vsa pomečkana in na njej se poznajo odtisi mnogih prstov. "Slecite malega, da ga pregledam."

To je že rutina, otrok dvigne roki, ona mu potegne obe majici čez glavo, še čeveljčke, hlačke in že ga posadi na mizo sredi ambulante, da papirnata brisača zašelesti pod njim. Malemu je všeč, zasmije se in koža se mu narahlo zguba od nenadnega mrazenja. Opazuje ga, medtem ko ga zdravnica pregleduje, posluša njegove kratke in bistrourne odgovore na postavljena vprašanja, vedno se mora nasmehnuti, ko kak stavek začne s 'pravzaprav' ... "Pravzaprav še nisem star štiri leta in pol, še malo manjka." "Pravzaprav me ne boli, samo malo, včasih, če mi mami preveč pritisne." Na vseh pregledih je zelo "priden", tako pravijo sestre in zdravnice, "kako je vaš fantek priden," ji govorijo, ona pa se smehlja in ga boža po štrlečih, ščetinastih laseh, ki ji prijetno bodejo prste. Droben obrazek se vsakič obrne

proti njej in hecno zažari, nič ne reče, toda kot bi se v očkah svetilo "Vidiš, mami, da sem priden, poglej, kako sem priden, a vidiš?"

"Kar oblecite otroka," zasliši zdravnico, "pa še v laboratorij bosta šla. Izvide vam bomo poslali po pošti." Nasmehne se, ko sede za svojo mizo, se za hip zamisli, nato pa administratorki narekuje mnenje. Teja oblači Roka, hitro, kot ga je bila slekla. Oba poslušata narek, Teja se dela, kot da je zaposlena z nečim v svoji torbici, v resnici pa zbrano vleče na ušesa, "... EB virus, serologijo na toksoplazmozo ...". Besede zvenijo znano, ob večerih bulji v enciklopedije in zdravstvene priročnike in prebira o dotlej neznanih boleznih, oddaljenih in tujih, kot so tuji kraji, dokler nekoč v njih ne preživiš nekaj dni in postanejo domači, znani, slika, ki jo potem vedno nosiš v spominu. Vedno večja je njena zasebna zbirka morebitnih bolezni, prisluškuje svojemu notranjemu glasu, čaka, kdaj ji bo kaj sporočilo, katera izmed njih je prava, katera je tista, ki se je bila naselila v njenega otroka in kar ne mara več iz njega. Premalo ve, da bi lahko razumela vse, kar bere, preveč, da bi jo lahko kje na hitro odpravili.

Pred laboratorijem je gneča. Kdaj pa kdaj izza priprtih vrat dospe glas, ki mehanično dvakrat ponovi priimek, ljudje se spogledajo, mine nekaj trenutkov in eden vstane in vstopi. "A so že klicali Hladnik? Kaj je rekla, prosim? Čakam že od pol osmih!" Čakalniški pogovori, vedno enaki, ozre se naokrog in za hip se znajde v *že videnem*, stavki in vonji, pičla svetloba, vse je enako kot vedno, kot že tolikokrat, drobna ročica jo potegne spet v sedanjost.

"Mami, lačen sem." Seveda je lačen, revež, tešč je, ura pa gre proti deseti. Nadene si ponižen obraz in pokuka v laboratorij. "A bi lahko, prosim ..., " začne, pa jo sestra ustavi. "Počakajte, gospa." Počaka, jezi se nase, ker ima toliko strahospoštovanja pred modrimi haljami, od nekdanj. Ljudje še kar prihajajo, nekje pustijo odprta vrata, da hladno zaveje pod nogami. "Mami, vprašaj jo, no, kdaj bom na vrsti." "Bom, ljubček, ampak zdajle ravno jemlje kri." Sede in vstane, čuti poglede na sebi, v njih piše "Čakam že od ..., počakajte še vi." Dvigne pogled in ga pošlje po čakajočih, rada bi jim rekla, ja vem, ampak on je majhen, štiri leta ima komaj, lačen je in ne razume ...

"Daj no, mami, zdaj vprašaj!"

Znova vstane in pomoli glavo skozi vrata, "A bi lahko, majhen je še, težko čaka!"

"Kako se pišete?" Pove priimek in sestra nestrpno polista po kupu papirjev. "Nimam še kartona. Iz administracije še niso prinesli." "Hvala," reče Teja in začuti cmok v grlu, počuti se tako krivo pred njegovim prosečim pogledom, da za hip zapre oči in globoko vdihne.

"Saj bova takoj, pravljico ti povem."

Pripoveduje mu o grdem račku, kdo ve, zakaj ravno to pravljico in ne katere druge, Rok jo posluša in se tišči k njej, ko mu polglasno šepeta na uho, v zadregi, da je ne bi slišali drugi. Šepet ju združi, glavi imata tesno skupaj, kot bi bila sama med vso to množico, gospa poleg nje na klopi se očitno že dolgo ni oprhala, gospod z desne pohrkuje in do nje vsakič priplava zagaten zadah, smrdi tako kot iz ust gospoda Plevnika, za katerega sta bili kot otroka s sestro govorili, da smrdi po mrtvecih, preden sta sploh kdaj videli pravega mrtveca.

"Mami, vprašaj še enkrat ..." V očeh se mu nabirajo solze, njegova roka se stisne v njeni dlani. "Saj bom, srček, bom ..." "Mami, daj no, zakaj ne vprašaš? Zdaj je šla ena teta ven." Tista "teta" je nosila kup papirjev, mogoče je bila iz administracije ...

Še enkrat pred vsemi tistimi pogledi vstane, si popravi očala, se na hitro odhrkne in odločno pogleda v laboratorij. "Ali so že papirji, prosim, mali ne more več čakati." Rok je bil medtem vstal in se stisnil ob njo, obe laborantki sta pogledali proti vratom in ga zagledali.

"Ja, gospa, zakaj pa ne poveste, da je za otroka ..." Začuti val silne jeze, a ga pogoltne in se nasmehne skozi zobe. Bedasto skomigne in porine malega naprej. "Kar naprej, kar v naročje ga vzemite."

Ne nadoma sta obe prijazni. Ena mu nežno tipa žilo na roki, druga mu prigovarja, kako je velik in priden. Teja ga stiska čez pas in mu kaže pisane epruvete na pultu. "Jih bova preštela," mu govori, noče, da bi gledal, ko mu bo zapičila iglo v nežno meso. Noče, da bi gledal, ko bo kri tekla v epruvete, šest jih je pripravljenih zanj, z imenom in priimkom na etiketi. Noče, da bi ga bolelo, noče, da bi se bal, "dajva, Rokec, jih bova preštela."

Toda Rok gleda naravnost v iglo, stiska zobe in zre v tistega zelenega metuljčka kot uročen. Sestra še kar išče žilo, noče na pamet, Teja jo ima

rada zaradi tega. "Stisni pest, pokaži, kako si močan! A kdaj premagaš očija?" Rok stisne: "Pravzaprav me on premaga, je vseeno močnejši ..."

Igla predre kožo, po cevčici steče droben curek. Rok gleda cevko, zobki mu škrtajo, drobna dlan, pritisnjena ob Tejino roko, postane hladna in potna. "Joj, kako slabo teče ... Joj, bom morala še enkrat ...," glasno razmišlja sestra, Teja čuti, kako ji kri sili v obraz, kako se ji okrog želodca trdo stiska, začuti napetost v mehurju, proseče jo pogleda. "Bom morala še enkrat," ponovi sestra in izvleče iglo. Rok tihceno zastoka, ko mu pritisne zloženec na ranico. Obrne se k Teji in očke so steklene od zatajevanih solz. "Zakaj še enkrat, mami?" Glas se ji trese, ustnice sili v nasmeh: "Mora še enkrat, vidiš, da iz te žile ne teče več."

Tri ženske v sobi se spogledajo in za hip zadihajo v skupnem ritmu, za hip jih stisne tisti žalostno boleči občutek materinstva, igla v sestrični roki je kot oster nož, ki se bo vsak hip zaril v njihovo skupno srce.

"Moram še enkrat ...," in išče žilo, jo najde in zbode, ne da bi še kaj govorila. Rok samo zahlipa, solzice, ki prikapljajo, se na Tejini roki mešajo z njenimi, pomisli, kako ji potoček, ki ga ne more zadržati, reže jarek v puder, pomisli, kako jo bodo čudno gledali oni zunaj v čakalnici, zrak za hip zaniha v popolni negibnosti, nobenega zvoka ni, le drobcen potoček solza in krvi, ki kaplja v epruveto. "Kako si ti priden, kako pogumen fant," reče sestra in odčara trenutek. Teja požre gosto slino, ki se ji lepi na zobe, pritiska gazo na Rokovo ročico in ga nežno potiska proti vratom. "Na svidenje," pošlje čez ramo, ne ozre se, odvede malega mimo vrtajočih oči na hodniku, skozi vrata in ven, kjer nad strehami prav nizko visi nebo.